

Za gospodarje

Maribor, dne 1. aprila 1936.

Več sloge in kmečke zavednosti!

Glede živinskih cen so za Slov. Štajersko štajersko odločilni sejmi v Mariboru in v Ptujju. Ravno na teh dveh važnih mestih je pogrešati pri sedajnem dviganju živinskih cen s pomočjo Kmečke zveze prave sloge in zavednosti pri kmetih s Ptujjskega polja. Pomanjkanje poglobljene organizacije je dokazal zadnji živinski sejem v Mariboru, ki je bil dne 24. marca. Tudi na tem sejmju se je vršilo nadzorstvo nad prodajalci, ki bi naj bili potom najnovejše organizacije zaščiteni napram izrabljanju živinskih trgovcev in prekupčevalcev. Kontrola je ugotovila, da je bilo 24. marca manj prekupčevalcev brez dovoljenja nego na prejšnjih sejmih in radi tega nadzorstvo ni postopalo z njimi tako strogo kakor sicer, ker so se zavezali, da bodo plačali po 50 Din za mestne reveže, kar so tudi izpolnili. Večina prodajalcev se je držala cen, katere je poprej določil akcijski odbor, uskoki iz sloge in dogovora so bili s Ptujjskega polja, ki so prodali živino po nižjih cenah. Ko je to opazil akcijski odbor, je takoj posredoval med kupcem ter prodajalcem in je moral plačati kupec za isto blago 25—50 para več pri 1 kg.

Važno pri mariborskem sejmju 24. III. je dvoje: Opaziti je bilo, da trgovci, ki so pripeljali navadno le po par glav živine, so prignali tokrat do 20 glav. Sedaj gre za to, ali niso ti ljudje pokupili živino po deželi po mnogo nižjih cenah, nego bi jo morali plačati na sejmih. Drugi omenka vredni pojav je bil ta, da se je pojavilo na mariborskem sejmju mnogo kupcev iz Ljubljane. Ljubljanci na mariborskem sejmju so dokaz, da je živina na Kranjskem dražja nego na štajerskem.

Živinorejci, v zgorajnem navedena dejstva so dokaz, da da sta še na Slovenskem štajerskem kmečka sloga ter zavednost precej pomanjkljivi in bo treba v tem oziru posnemati tovariše iz sosedne Kranjske!

Ljudstvo žuljev se rešuje.

Zadnji čas je prišlo važno vprašanje glede uravnanja cen živini, zlasti rogati, v pretres po nje producentih, oziroma rejcih, ki so se kuluka naveličali.

Kakor hitro je zaplavala misel glede organizacije kmeta za zvišanje cen živini, smo se tudi mi v št. Rupertu pridružili pozivom Kmečke zveze. V vsaki bivši mali občini smo si na skupnem sestanku vseh faranov izvolili po dva ali tri poverjenike.

Dolžnost teh poverjenikov napram živinorejcem in obratno je sledeča:

Vsak živinorejec, ki ima za prodati kakšno živinče, mora to javiti poverjeniku, kateri živinče oceni, seveda po predhodnem ogledu. Poverjenik izda potem lastniku posebno potrdilo, ki vsebuje opis dotične živali, oceno po razredih in določeno najnižjo ceno za 1 kg. Živina se seveda lahko proda dražje, pod to ceno pa nikakor ne! Skupno ali čez, kakor pravimo, se ničesar ne prodaja. Poverjenik pomaga tudi posredovati pri prodaji na domu. Da pa smo o cenah stalno obveščeni, gre na vsak okoliški sejem (v Maribor in Ptuj) vsakikrat drug poverjenik, kateri da potem ostalim potrebna navodila. Zraven tega bi bilo pa potrebno, da nas v bodoče glede cen še stalno vsak teden pouči Kmečka zveza v Melju v Mariboru.

Treba še tesnejše organizacije.

Moramo povdariti razveseljivo dejstvo, da uspeh ni izostal. Če bi koga zanimalo, lahko to dokažemo tudi z resničnimi slučaji. Na žalost smo pa ugotovili, da naši okoliški kraji v tem še niso do kraja organizirani. Glede cen na sejmju uredijo to sicer sejmjski odbori, kvarijo se pa cene pri domači prodaji in s tem polnijo žepi mešetarjev še bolj kot kedaj poprej. Ti po svoji stari navadi in s svojo živahno zgovornostjo hočejo še sedaj dobiti, kar se da, ker njihov poraz se bliža. Če smo znali naše živinče zrediti, ga bomo znali

tudi sami prodati, tako pravi dandanes živinorejec.

Izzemavanje kmeta je končano, temelj za bodočo socialno pravičnost z ozirom na druge stanove je postavljen, zato bomo zidali še naprej.

Ugovori in odgovori.

V naprej smo se zavedali velikih ovir, neprijetnosti itd., ki nam stoje na poti, ali potreba za obstoj nas je privedla do tega, da jih že smo in še bomo vse premostili. Z roko v roki, brez razlike, z izključno strokovno združenostjo smo nastopili našo pot, postavili »steber države« v tak položaj, da bo v stanu kljubovati tudi najhujšim viharjem.

Ostri so viharji, ki brijejo v lice tej kmečki samopomoči, obdani so z najgorostastnejšimi strahi in grožnjami, ki bi bile sledeče: »Konec je izvozu živine v inozemstvo, po tej zvišani ceni na svetovnem trgu ne boste mogli konkurirati in pojavila se bo velika nadprodukcija, oziroma prodaja bo vobče zastala itd.«
Odgovor: Nismo presenečeni spričo tega, ker oni, ki ga naša akcija zadene, ima zato usta, da bo ugovarjal in hotel svoje zastonj življenje še podaljšati. Glede nadprodukcije pojasnjujemo sledeče: Če bodo razmere zahtevale, bomo število naše govede zmanjšali. Dobili bomo lahko zanjo isti denar kot do danes za velike količine. S tem se bo pa tudi skrčila naša režija in zmanjšalo naše delo.

Akcija se bo raztegnila.

Onim pa, ki so temu odrešilnemu pokretu nasprotni, še povemo, da bodemo akcijo za zvišanje cen raztegnili na vse podeželske produkte. Najpreje za svinje, mleko itd. Uredili bomo tudi cene delavcem, kmečkim voznikom, poslom, in napravili konec večnemu kulukarjenju.

Marsikatero zahtevo še imamo na programu, med temi bi bila zelo važna reorganizacija šolstva, ki se na deželi mora prilagoditi našemu stanu. Za uresničenje teh naših zahtev pa je treba potrpljenja in železne volje, ker tudi Bog ni vsega na en dan ustvaril.

Na kratko še omenim glede živine:

Kmetovalci, bodite pri svoji združenosti tudi skrajno disciplinirani. Kakor je to važno pri prodaji živine na domu, ravno tako važno je to tudi pri prodaji na

sejmu. Ravnajte se brezpogojno in točno po dobljenih navodilih in odredbah sejmškega odbora, brez kritike, ker le v resnem delu in uvidenosti tiči naš smoter. Ne prodajajte živine cenejše, kakor Vam je bilo določeno, ker s tem kvarite splošno ceno in pridete lahko do zaključka, da škodujete tudi sami sebi. Obveščajte Vaše poverjenike o vsaki nameravani odprodaji živine čimpreje, tako da ima on točen pregled, koliko živine ima za prodajo na razpolago v svojem okolišu. On bo to vedno sporočil pisarni Kmečke zveze v Mariboru, Meljska cesta 10, da Vam ona po dogovoru z mesarsko zadrugo že preje pošlje kupeca in boste svoje živinče brez sitnosti in nepotrebnih skrbi za primerno ceno prodali. Pri temu je treba še poudariti, da je mariborska Kmečka zveza prišla zelo pridno za delo.

Kmet, drži se gesla: »Pomagaj si sam in Bog Ti bo pomagal!«

M. J., kmet iz Sl. goric.

Ljudski pravnik.

Kaj smejo terjati denarni zavodi, odn. zadruge. Zadruga, ki so članice Zadrugne zveze v Ljubljani ali Zveze slovenskih zadrug ali Zveze gospodarskih zadrug za Jugoslavijo v Ljubljani smejo izterjati svoje terjatve, nastale pred 20. aprilom 1932, od dolžnikov kmetov po odplačilnem načrtu, odobrenem 11. novembra 1935 od ministrstva za kmetijstvo. Na obrestih smejo računati od 1. januarja 1935 največ 6% za nazaj. Le zadruga, ki imajo več ko 25% svoje obratne glavnice (to je vseh lastnih in tujih sredstev) izposojene od drugih denarnih zavodov, smejo računati dolžnikom kmetom od 1. januarja 1935 dalje največ 7½% obresti na leto. Obresti, ki bi jih bil moral dolžnik plačati do 15. decembra 1934, se smejo po prisilni poti izterjati že od 14. decembra 1935. Nadaljnje obresti (za čas po 15. decembru 1934) morajo dolžniki-kmetje plačati vsako leto najkasneje do konca meseca novembra. Od dne dospelosti se smejo računati zamudne obresti v enaki izmeri (6%, odn. 7½%). Dolžno glavnico pa odplačujejo dolžniki-kmetje v 12 letih po posebnem načrtu, in sicer v letu 1935 en odstotek, v letu 1936 dva odstotka itd. Kot dolžna glavnica se smatra stanje dolga, izračunjeno po čl. 3, odstavka 5 ured-

be z dne 3. avgusta 1934. Ta določa, da je glavnic dolga, kakor je obstojala 27. avgusta 1934 prišteti neplačane in še ne zastarane obresti do 23. novembra 1933 in sicer za čas od 20. aprila 1932, v kolikor ne presegajo višine, dopustne po veljavni zakonih (takratni dogovor je obvezen); obresti izza 20. aprila 1932 do 23. novembra 1933 v višini 6% (ako je upnik svojo terjatev iztoževal), odn. največ 10% (ako upnik ni tožil in je bilo več dogovorjeno kot 6%). Glavnici dolga se prištevajo tudi pravomočno prisojeni pravdni in izvršilni stroški, ki so nastali do 23. novembra 1933, nadalje dejanski izdatki za zavarovalne premije, javne davščine, takse za vpis hipoteke ali zaznambe, kakor tudi ostala plačila, ki jih je opravil upnik namesto dolžnika. Odplačilo na glavnico je plačati vsako leto najkasneje do 30. novembra. Če pa dolžna glavnica pri zadruzi ne presega zneska Din 6000, odplačuje dolžnik zadrugi poleg vsakoletnih obresti letno najmanj eno četrtino glavnice, in sicer do konca novembra vsakega leta.

Posojilnica v Murski Soboti. Pepi Šiftar. Za to posojilnico, ki je gotovo vlačnjena pri eni izmed v gornjem odgovoru navedenih zvez, velja tam omenjeni odplačilni načrt. Zato upravičeno zahteva obresti kot smo zgoraj navedli in 1% glavnice.

Okrajna hranilnica v Slovenjgradcu. Franc Prevovčič. Kolikor nam je znano ta hranilnica ni članica nobene zadružne zveze, ker sploh ni zadruga. Zato nima pravice računati kmetu-dolžniku za leto 1935 8% obresti, marveč le 4½% — seve, ako gre za dolg, nastal pred 20. aprilom 1932. Obratiti se Vam ni treba nikamor, le ako Vas tožijo, potem ugovarjajte višini obresti. Ako pa zahtevajo izvensodno Vaš pristanek na višje obresti, potem to odklonite.

Kmečka posojilnica in hranilnica v Ptujju. Jurij Rihtarič. Ta zavod je zadruga in ste dolžan plačati 6% obresti za leti 1934 in 1935, ker to določa odplačilni načrt. Podrobnosti najdete v gornjih odgovorih.

Ljudska posojilnica v Celju. Kristl Prepotnik. Tožba tega zavoda na plačilo 6% obresti za čas od 23. novembra 1933 do 31. decembra 1935, 6% zamudnih obresti in enega odstotka glavnice je po gornjih

izvajanjih upravičena. Ali zneski odgovarjajo si morate sami izračunati.

Bremenprosti odpis parcel. Kladošek Avgust. Posestvo Vašega soseda bo šlo na dražbo. Pri cenitvi se je ugotovilo, da sta dve parceli, kateri ste Vi in Vaši predniki že skoro 100 let uživali in smatrali za svojo last, pripisani sosedovemu zemljišču. Sosed prizna Vašo lastnino in soglaša s tem, da se parceli prepíšejo na Vas. Ker pa sta parceli obremenjeni s hipotekami v prid upnikov Vašega soseda, vprašate, ali lahko slednje prisilite, da dovole bremenprosti odpis obeh parcel. To boste zamogli doseči le, ako se Vam posreči dokazati, da so upniki vedeli pred vknjižbo hipoteke za to, da sta predmetni dve parceli Vaši in da sta le vsled neke stare pomote vpisani pri zemljišču Vašega soseda. Ako pa te slabe vere upnikom ne bi mogli dokazati, potem jih ne morete prisiliti k bremenprostemu odpisu, marveč morate skušati doseči stvar z dobrim. Upniki bodo gotovo toliko uvidevni in ne bodo hoteli na Vašo škodo obogateti, odn. se okoristiti s pomoto. Pazite, da pravočasno dosežete pri izvršilnem sodišču izločitev Vaših parcel iz izvršilnega postopanja, ker ako bodo prodane, boste zamogli seči le na izkupiček, odn. njegov ostanek.

Znižanje kmetijskih dolgov. Isti. Ako ste zaščiten kmet in Vaši skupni dolgovi znašajo nad 50% vrednosti Vaše imovine, smete zaprositi pri pristojnem sreskem sodišču, naj se Vam dolgovi znižajo na 50% vrednosti imovine. Prošnjo bo sodišče rešilo v nepravdnem postopku po posebnem pravilniku, ki pa še ni izšel. Zato Vam natančnejših navodil ne moremo dati. Določeno pa je že, da se za dolgove kmetov smatrajo vse denarne obveznosti zasebnopravnega in javnopravnega značaja, kolikor niso izvzete s členom 11 (sledi spodaj), neglede na to, iz katere osnove potekajo in neglede na to, ali jih dolguje kmet kot glavni dolžnik, kot solidarni dolžnik ali pa kot porok. Obveznost solidarnega dolžnika ali poroka se smatra za njegov dolg šele tedaj, ko mora to obveznost izpolniti. Člen 11 pa določa, da se kot dolgovi kmetov v gornjem smislu ne smatrajo: javne davščine in z zakonom predpisane pristojbine; blagovni dolgovi do 500 Din, nastali izza dne 20. oktobra 1931, kolikor niso izpremenjeni v menične

terjatve; dolgovi, kolikor so pokriti z ročno zastavo; terjatve za vzdrževanje, ki pristoje komu zoper dolžnika kmeta na osnovi dolžnikove vzdrževalne dolžnosti; terjatve, ki izvirajo iz kaznivega dejanja; terjatve za poljsko škodo, terjatve za plačo (mezdo) oseb, zaposlenih v dolžnikovem gospodinjstvu ali gospodarstvu, zakupnine in najemnine; terjatve obrtnikov za opravljena obrtna dela, nastale izza dne 20. oktobra 1931. končno tudi ne terjatve, ki potekajo iz dedovanja.

Gospodarska obvestila.

Na banovinski kmetijski šoli v št. Juriju pri Celju se vrši dne 20. in 21. aprila vrtnarski tečaj za učiteljice ter žene in dekleta meščanskih slojev. Tečaj je teoretičen in praktičen. Dne 18. aprila je pa enodnevni zelenjadarski tečaj za kmečka dekleta. Učiteljice, ki se nameravajo udeležiti dvodnevnega tečaja, naj javijo, to upravi zavoda vsaj do 18. aprila, da lahko preskrbimo prenočišča.

Sv. Marko niže Ptuja. Tukaj smo dne 25. marca zaključili četrti tečaj gospodinjsko-nadaljevalne šole. Ker narodna šola nima primernih prostorov, potuje šola iz vasi do vasi. Letos se je vršil tečaj v Novivasi v hiši g. Janeza in Marije Kolarič. Letošnji tečaj je obiskovalo 13 deklet in žen iz Novevasi. Pouk se je vršil 22 nedelj od 9. do 16. ure. Dekleta so predpoldan kuhala, popoldne pa šivala in poslušala strokovna predavanja. Da bi mlade gospodinje pokazale, kar so se naučile, so povabile svoje starše, domačega g. župnika, g. šolskega upravitelja, predsednika nadaljevalnega šolstva in tajnika okrajnega kmetijskega odbora k zaključku. Letošnji tečaj je že bil četrti ter je do sedaj šolo dovršilo že 59 deklet in gospodinj. Gospodinjsko-nadaljevalna šola se je v kraju udomačila ter se že v dveh vaseh zanimajo za prihodnji tečaj. Tukaj osnovno šolo dovrši letno po 40 do 50 deklet. Tako bo kmalu potrebno, da se bo v kraju vršilo po več tečajev, ker voditeljica šole ne more v šolo sprejeti vseh prijavitelj. Udeleženkam tečaja želimo, da bi svoje pridobljeno znanje s pridom uveljavile v domači hiši, posebno pa takrat, ko bodo samostojne gospodinje in matere.

Cene in sejmska poročila

Mariborski trg. Na mariborski trg v soboto dne 28. marca so pripeljali 59 komadov zaklanih svinj. Svinjsko meso je bilo po 10—12 Din, slanina 10—12. Kmetje so pripeljali 8 voz sena po 57—60, 14 voz krompirja 0.75—1, 40 vreč čebule 2.50—3. Cesen 10—12, zelje glava 0.50—3.50, kislo zelje 4, karfijola 6—12, hren 8—10, 1 kg glavnote solate 14, 1 kg endivije 10—12, 1 kg radiča 9—12, celi orehi 10, luščeni 28. Pšenica 1.50, rž 1.50, ječmen 1.50, koroza 1.25—1.50, oves 1, proso 1.50, ajda 1, proseno pšeno 2.50, ajdovo pšeno 3, fižol 1.50—3. Smetana 8—10, sirovo maslo 20—24, čajno maslo 24—30. Na trgu je bilo 240 kokoši 18—25, 412 piščancev 30—55, 10 gosi 30—45, 16 puranov 35—65, 8 rac 18—20, 4 kozlički 45—60 Din.

Mariborski živinski sejem 24. 3. 1936. Prignanih je bilo: 10 konjev, 18 bikov, 140 volov, 410 krav in 15 telet, skupaj 593 komadov. Povprečne cene za različne živalske vrste na tem sejmu so bile sledeče: debeli voli 1 kg žive teže od 3.50 do 4 Din, poldebili voli 3 do 3.50, plemenski voli 3.20 do 3.60, biki za klanje 3 do 3.50, klavne krave debele 3 do 3.60, plemenske krave 2.50 do 3, krave za klobasarje 1.80 do 2.50, molzne krave 3.25 do 4, breje krave 3.25 do 4, mlada živina 3 do 4.80, teleta 5 do 6 Din. Prodanih je bilo 356 komadov.

Mariborski svinjski sejem 27. 3. 1936. Na ta svinjski sejem je bilo pripeljanih 222 svinj, cene so bile sledeče: Mlađi prašiči 5—6 tednov stari komad 65 do 100 D, 7—9 tednov stari 120 do 145 Din, 3—4 mesece stari 170 do 230 Din, 5—7 mesecev stari 245 do 340 Din, 8—10 mesecev stari 370 do 510 Din, 1 leto stari 540 do 900 Din, 1 kg žive teže 6 do 7 Din, 1 kg mrtve teže 7.50 do 9.50 Din. Prodanih je bilo 106 svinj.

Mesne cene v Mariboru: Volovsko meso I. vrste 1 kg 8—10 Din, volovsko meso II. vrste 6—8 Din, meso od bikov, krav in telic 5—6 Din, telečje meso I. vrste 8—10 Din, telečje meso II. vrste 5—6 D, svinjsko meso sveže 8—12 Din.

Zahtevajte povsod

»Slovenskega gospodarja«!